

VERBRUIK
CRB 2023-1730

5 jul.
2023

ADVIES

Procedure voor de invordering van de schulden van consumenten

Blijde Inkomstlaan 17-21 1040 Brussel
Avenue de la Joyeuse Entrée 17-21 1040 Bruxelles
T 02 233 88 11
E mail@ccecrb.fgov.be
www.ccecrb.fgov.be

Inbehandelingneming

Bij mail van 5 mei 2023 richtte Vice-eersteminister en Minister van Justitie en Noordzee, de heer Vincent Van Quickenborne, een adviesvraag aan de bijzondere raadgevende commissie Verbruik over een voorontwerp van wet houdende maatregelen in de strijd tegen de overmatige schuldenlast van consumenten en ter bescherming van ondernemingen in moeilijkheden. De uiterlijke indieningsdatum van het advies was 22 mei 2023, maar na overleg met de beleidscel werd deze termijn verlengd tot 15 juni 2023.

De subcommissie Handelspraktijken, die opdracht kreeg om een ontwerpadvies voor te bereiden, kwam hiervoor bijeen, onder het voorzitterschap van de heer Ducart, op 26 mei en 2 en 13 juni 2023. Namen deel aan de werkzaamheden: de dames Gama (Comeos), Moreau (Steunpunt voor de Diensten Schuldbemiddeling van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest), Kowalsky (Test-Aankoop), Neigema (Test-Aankoop), Vanden Abeele (Agoria), Van Overbeke (BV-OECO) en Van Overwaele (Embuild), en de heren Denoiseux (VBO), François (Febelfin), Greuse (ACV), Socquet (Unizo), Van Gremberghe (Agoria), Van Hoe (VBO) en Van Oldeneel tot Oldenzeel (Assuralia).

De subcommissie kon eveneens een beroep doen op de deskundige medewerking van mevrouw Van Vossolle (Beleidscel Van Quickenborne), en de heren Debray, De Meuter en De Mol (Nationale Kamer van Gerechtsdeurwaarders).

Het ontwerpadvies werd op 29 juni 2023 goedgekeurd door de plenaire vergadering, onder het voorzitterschap van de heer Reinhard Steennot.

Inleiding

Het voorontwerp van wet dat ter advies voorligt, vertrekt volgens de memorie van toelichting vanuit de vaststelling dat de schuldenproblematiek meer dan ooit actueel is, gezien de coronacrisis en de daaropvolgende stijging van de energieprijzen voor veel personen tot ernstige financiële gevolgen heeft geleid. Het schuldenbeleid moet dan ook worden omgezet in een werkelijke schuldenaanpak, met aandacht voor de rechten en plichten van zowel de schuldeiser als de schuldenaar. Met het voorontwerp van wet wil men vermijden dat mensen die reeds financiële moeilijkheden hebben, worden geconfronteerd met een gerechtelijke procedure met de bijhorende gerechtskosten en eventueel later ook kosten voor gedwongen uitvoering door de gerechtsdeurwaarder. Vorderingen die niet kunnen worden geïnd wegens tijdelijke of structurele financiële problemen moeten zo vroeg mogelijk gedetecteerd worden en afgeleid worden naar de schuldhulpverlening of, wanneer er reeds een schuldbemiddelaar is, moet deze aangeschreven worden om de schuld te laten opnemen in een afbetalingsplan.

Aldus voorziet dit voorontwerp van wet, zonder hier reeds in detail te treden, onder meer in een uitbreiding van de informatie die in het CBB¹ worden opgenomen, en in een nieuwe eenzijdige en digitale procedure voor de invordering van schulden die niet betwist worden (tot 5000 euro), om zo bij te dragen tot het vermijden van de kosten verbonden aan een klassieke gerechtelijke invorderingsprocedure. In tegenstelling tot de IOS-procedure in B2B-relaties, voorziet deze procedure in een rol voor de vrederechter als sluitstuk van het traject door na het correct verloop van de invordering en nazicht op eventuele onrechtmatige bedingen een uitvoerbare titel af te leveren.

De invorderingsprocedure verloopt in twee fases. Tijdens de voorafgaande of preliminaire controlefase wordt een controle uitgevoerd door de gerechtsdeurwaarder, zowel van de formeel controleerbare elementen van de vordering als van de schuldsituatie. Dit onder meer aan de hand van een verplichte solvabiliteitscontrole door de gerechtsdeurwaarder.

¹ Het Centraal bestand van berichten van beslag, delegatie, overdracht, collectieve schuldenregeling en protest.

Indien de solvabiliteitscontrole positief is, start bij gebrek aan regeling of afbetalingsplan de tweede (invorderings)fase van de procedure, met de betekening door de gerechtsdeurwaarder van een aanmaning tot betalen. Ook deze effectieve fase bevat een aantal garanties voor de partijen.

Het voorontwerp van wet omvat tevens een aantal maatregelen ter bescherming van ondernemingen in moeilijkheden, waarbij onder meer het CBB wordt uitgebreid met een bericht van controle dreigende insolventie dat door de gerechtsdeurwaarder wordt neergelegd indien hij een situatie vaststelt die erop kan wijzen dat de continuïteit van de activiteit van de schuldenaar onderneming onmiddellijk of op termijn bedreigd zou zijn. De Kamer voor Ondernemingen in moeilijkheden (KOIM) zou hiervan automatisch in kennis gesteld worden.

Tot slot beoogt het voorontwerp van wet de communicatie tussen de beslagleggende gerechtsdeurwaarders te optimaliseren en te digitaliseren bij het gebruik van het gemeengemaakt beslag en het beslag bij vergelijking en uitbreiding, ingeval jegens dezelfde schuldenaar verschillende akten van roerend beslag elkaar opvolgen.

Advies

1 Algemene beschouwingen

1.1 Termijn van de adviesvraag

De brc Verbruik stelt vast dat zij in eerste instantie slechts drie weken had gekregen om een advies uit te brengen over dit voorontwerp van wet. Pas na contact met de beleidscel werd deze termijn met enkele weken verlengd. Niettemin is de brc Verbruik van mening dat deze termijn nog steeds bijzonder kort is om een dergelijk voorontwerp van wet, met een verregaande impact voor zowel ondernemingen als consumenten, aan een grondig onderzoek te kunnen onderwerpen en om hun leden te raadplegen.

De brc Verbruik begrijpt ten volle dat alle initiatieven met betrekking tot de schuldenproblematiek een delicate evenwichtsoefening zijn waarbij rekening moet worden gehouden met de rechten en de plichten van zowel de schuldeiser als de schuldenaar. De brc Verbruik is ervan overtuigd dat zij een grotere en constructievere bijdrage zou kunnen leveren indien zij in een vroeger stadium van het besluitvormingsproces betrokken zou worden. Als centrale adviesstructuur voor alle problemen inzake consumptie en bescherming van de consument, als plaats van dialoog en overleg waar consumentenvertegenwoordigers en professionele vertegenwoordigers informatie uitwisselen, standpunten kenbaar maken en compromissen vinden, is de brc Verbruik immers de plaats bij uitstek om een gemeenschappelijk draagvlak te bewerkstelligen. 1.2 Nood aan grondige impactanalyse

De brc Verbruik betreurt dat het voorontwerp van wet niet vooraf lijkt gegaan te zijn door een grondige impactanalyse, waardoor de impact van sommige bepalingen uit het voorontwerp van wet moeilijk in te schatten zijn. Zo blijft er veel onduidelijkheid bestaan rond de duurtijd van de nieuwe eenzijdige digitale procedure. Wat zal

bijvoorbeeld het gevolg zijn qua duurtijd van de mogelijkheid die de vrederechter heeft om partijen te horen?

Hetzelfde geldt voor de kostprijs. De brc Verbruik merkt op dat de beleidscel bij de toelichting van het voorontwerp van wet bedragen heeft genoemd van 50 euro voor de voorafgaande controlefase en 125 euro voor de invorderingsfase, alsook dat in een koninklijk besluit de algemene tarieven voor gerechtsdeurwaarders hervormd, verlaagd en transparanter gemaakt zouden worden. Zonder concrete cijfers hieromtrent is het moeilijk om de impact hiervan te kunnen inschatten. In het voorontwerp van wet is bovendien enkel sprake van forfaitaire bedragen, zonder dat de bedragen van 50 en 125 euro vermeld staan. De brc Verbruik acht het dan ook aangewezen deze bedragen expliciet in het voorontwerp van wet op te nemen (zelfs als er wordt voorzien in een indexering van die bedragen). Het is voor ondernemingen en consumenten immers cruciaal om op voorhand een duidelijk beeld te hebben van de kostprijs van de procedure.

Met het voorontwerp van wet en de nieuwe invorderingsprocedure wil men onder meer komen tot een efficiëntere en vereenvoudigde procedure. De Memorie van Toelichting vermeldt daarbij dat momenteel bijna 200.000 verstekvonnissen worden afgeleverd door de Belgische vrederechters (80% van de zaken). Hoewel het aantal verstekvonnissen inderdaad zorgwekkend is, mag men echter een verstekvonnis niet noodzakelijk gelijkstellen met een vonnis conform aan de dagvaarding of zonder dat er een betwisting is geweest. De brc Verbruik merkt bovendien op dat gemengde vorderingen die niet enkel en uitsluitend de betaling van een geldsom tot voorwerp hebben (bijvoorbeeld wanneer men zowel achterstallige betalingen vraagt als de ontbinding van een energiecontract), worden uitgesloten van de nieuwe procedure. Uit de praktijk blijkt echter dat een groot aantal van de 200.000 verstekvonnissen waar men sterk de nadruk op legt, betrekking hebben op een gemengde vordering. Het voorontwerp van wet zal voor dit type van verstekvonnissen dus ook geen oplossing bieden. Verdere cijfers inzake de impact van dit voorontwerp van wet zijn dan ook zeker wenselijk.

Ook andere elementen in het voorontwerp van wet lijken volgens de brc Verbruik onvoldoende gemotiveerd. Zo is de nieuwe procedure enkel van toepassing op elke onbetwiste schuld ten aanzien van een consument waarvan het bedrag 5000 euro

niet te boven gaat. Er is echter geen motivatie opgenomen in de memorie van toelichting op welke basis deze drempel van 5000 euro werd bepaald. Bovendien is het niet volledig duidelijk waarop deze 5000 euro betrekking heeft. Is dit 5000 euro in hoofdsom? Quid intresten? Quid (forfaitaire) schadebedingen? Quid forfaitaire bedragen voor de gerechtsdeurwaarder? Betreft dit één factuur of een samengesteld bedrag van verschillende facturen?

De brc Verbruik stelt vast dat het voorontwerp van wet een nieuwe procedure voor de invordering van schulden ten aanzien van consumenten invoert, die bovenop de reeds andere bestaande bijzondere regelgevingen komen (zoals de regeling in boek VII WER voor kredietovereenkomsten en de minnelijke invordering van schulden in het nieuwe boek XIX WER), en eventueel nog in de steigers staande andere hervormingen. Dit heeft tot gevolg dat het gemeen recht op steeds minder situaties van toepassing is, en heeft als risico dat het voor consumenten en ondernemingen moeilijk wordt om 'door de bomen het bos nog te zien'. Ook voor de vrederechters zullen de aangekondigde hervormingen een aanzienlijke impact teweegbrengen. Volgens de brc Verbruik had men er evengoed voor kunnen opteren om de verschillende regimes zoveel als mogelijk te harmoniseren met één geheel van regels en één procedure die op evenwichtige wijze de rechten en plichten van zowel de schuldeiser als de schuldenaar definieert. Gelet op de vele verschillende afzonderlijke hervormingen is er volgens de brc Verbruik in ieder geval nood aan een globaal zicht op het geheel van deze hervormingen om de impact ervan ten volle te kunnen inschatten.

1.3 Vergelijking tussen nagestreefde doelstellingen en tekst van het voorontwerp

De brc Verbruik stelt vast dat het voorontwerp van wet een ambitieuze doelstelling heeft om de overmatige schuldenlast van consumenten te bestrijden. Men wil hierbij aldus vermijden dat een consument verder in een spiraal van overmatige schuldenlast terechtkomt. De brc Verbruik ondersteunt dan ook ten volle de doelstelling van dit voorontwerp van wet.

Een efficiënt beleid inzake de schuldproblematiek moet steeds streven een (delicaat) evenwicht te vinden tussen enerzijds het belang van de schuldeiser om zijn vordering

zo snel mogelijk en tegen een zo laag mogelijke kostprijs te kunnen innen, en anderzijds het belang van de schuldenaar om niet in een spiraal van overmatige schuldenlast terecht te komen doordat steeds bijkomende kosten zich bij de verschuldigde hoofdsom voegen.

In eerste instantie, en vooraleer aandacht te schenken aan een (nieuwe) invorderingsprocedure, is het hierbij volgens de brc Verbruik van fundamenteel belang om sterk in te zetten op de sensibilisering van consumenten en op het creëren van mechanismen die consumenten verhinderen om schulden te maken die hun financiële draagkracht te boven gaan.

De brc Verbruik merkt op dat het voorontwerp van wet enkele stappen in de goede richting zet. Zo is de brc Verbruik tevreden dat men een duidelijke kostenstructuur wil implementeren. Daaraan gelinkt, begrijpt de brc Verbruik ook dat er een hervorming zou plaatsvinden van het tariefsysteem ten aanzien van gerechtsdeurwaarders.

Hoewel de doelstelling en de titel van het voorontwerp van wet zeer ambitieus zijn, twijfelen **de leden die de consumentenorganisaties vertegenwoordigen** of het voorontwerp van wet er wel in zou slagen deze ambities waar te maken. Zij zijn van mening dat het voorontwerp van wet op zich weinig bepalingen omvat die op een efficiënte en tijdige manier kunnen verhinderen dat de consumenten in een negatieve spiraal van overmatige schuldenlast terechtkomen. De brc Verbruik vraagt zich af of deze procedure geen omgekeerd effect zou kunnen hebben en de minnelijke weg niet minder aantrekkelijk zal maken.

De leden die de organisaties van de productie, distributie en middenstand vertegenwoordigen zijn erkentelijk voor de doelstelling tot het creëren van een gerechtelijke invorderingsprocedure, uiteraard met de nodige waarborgen naar de schuldenaar toe, zo transparant en efficiënt mogelijk.

1.4 Verhouding met minnelijke invordering en klassieke gerechtelijke procedure

De brc Verbruik stelt vast dat de nieuwe eenzijdige en digitale procedure verplicht moet worden toegepast. Dit kan problematisch worden: het kan soms interessanter zijn om te kiezen voor een klassieke juridische procedure zodat men voor de rechtbank de mogelijkheid krijgt bepaalde elementen toe te lichten. De schuldeiser moet nog steeds de keuze krijgen om een zaak voor de rechtbank te kunnen regelen in het kader van een 'klassieke' procedure. De schuldeiser moet ten minste beschikken over het recht om in beroep te gaan tegen een beslissing van de vrederechter die zijn vraag afwijst.

De brc Verbruik merkt bovendien op dat de nieuwe invorderingsprocedure heel wat verschillende stappen omvat (tijdens die stappen beschikt de consument elke keer over de mogelijkheid om de schuld die van hem wordt geëist, te betwisten en zelfs de toepassing van een dergelijke procedure te weigeren), en aldus zeer complex overkomt. Hoewel de nodige waarborgen voor de betrokken partijen niet uit het oog verloren mogen worden, kan de verplichting voor de gerechtsdeurwaarder om meerdere malen tijdens de procedure de stukken van het dossier aan de consument over te maken, een risico inhouden op onnodige complexiteit en vertraging van het verloop van een procedure, die nochtans efficiënter moet zijn.

1.5 Rol van de gerechtsdeurwaarder

De brc Verbruik stelt vast dat de gerechtsdeurwaarder een centrale en cruciale rol zal vervullen in de nieuwe procedure.

De leden die de organisaties van de productie, distributie en middenstand vertegenwoordigen stellen vast dat dit ook het geval is in de IOS-procedure die momenteel enkel toepasbaar is in B2B-context. Volgens de Dienst Administratieve Vereenvoudiging (rapport 30/11/2020) zou een uitbreiding van de procedure tot een aanzienlijke lastendaling kunnen leiden voor o.a. deurwaarder, debiteur als rechtbank.

De leden die de consumentenorganisaties vertegenwoordigen stellen zich echter vragen bij de veelheid aan rollen en de vermenging van deze diverse rollen die de

gerechtsdeurwaarder moet vervullen. Volgens die leden beschikt hij al over het alleenrecht om de uitvoerbare titels uit te voeren, hij beschikt op dit moment over het quasi-alleenrecht om ze te 'leveren' aan een consument na afloop van een hoofdzakelijk administratieve procedure. Hij is bovendien belast met een bemiddelingsrol ten opzichte van de consument, terwijl hij door een schuldeiser gemachtigd is om de schuld te vorderen.

Zo dient de gerechtsdeurwaarder meermaals de solvabiliteit van de consument controleren. De brc Verbruik merkt op dat, krachtens artikel 519 §3 van het Gerechtelijk Wetboek, de gerechtsdeurwaarder reeds verplicht is om een solvabiliteitsonderzoek uit te voeren alvorens over te gaan tot de uitvoeringsmaatregelen, om het aantal procedures te verminderen. In de praktijk vormt dat solvabiliteitsonderzoek - dat verloopt via een raadpleging van verschillende databanken - geen verhindering van de soms irrelevante vervolgingen, met name bij massale geschillen. **De leden die de consumentenorganisaties vertegenwoordigen**, vragen zich af of de solvabiliteitscontrole niet neerkomt op, in fine, een loutere identificatie van de realiseerbare activa in het vermogen van de schuldenaar. Daarom vragen die leden zich af hoe de deurwaarder dat solvabiliteitsonderzoek zal voeren in het kader van de nieuwe procedure. De wetgever heeft, immers, geen criterium, richtbaken of kader bepaald waardoor de gerechtsdeurwaarder zijn onderzoek gericht kan voeren. Rekening houdend met het lage forfait van het onderzoek, riskeert het zich, bij massale geschillen, te beperken tot een raadpleging van de interne databanken van het kantoor van de deurwaarder, van het CBB en het RR.

Het solvabiliteitsonderzoek zal in voorkomend geval worden aangevuld met een huisbezoek opdat de deurwaarder zich een beeld kan vormen van de situatie van de schuldenaar. Dit huisbezoek "vóór uitvoerende titel" kan echte verwarring teweegbrengen bij de consument. De deurwaarder zal tijdens één bezoek een gedetailleerd onderzoek kunnen uitvoeren van het budget, de inkomsten, de lasten en de schulden van het huishouden om het maandelijkse bedrag te bepalen dat de consument redelijkerwijs kan betalen. De consument zal al snel proberen om onrealistische beloftes te maken aan de deurwaarder over een betalingsplan, aangezien hij bang is voor een toekomstige inbeslagname. Een onrealistisch betalingsplan leidt doorgaans echter tot extra kosten voor alle partijen.

1.6 Rol van de vrederechter

Hoewel het voorontwerp van wet een centrale rol toekent aan de gerechtsdeurwaarder, is, volgens **de leden die de consumentenorganisaties vertegenwoordigen**, ook de vrederechter goed geplaatst om het risico op overmatige schuldenlast van een schuldenaar op te sporen. In de nieuwe procedure is een veel beperktere rol voorzien voor de vrederechter, die erin bestaat na het correct verloop van het traject en nazicht op eventuele onrechtmatige bedingen een uitvoerbare titel af te leveren. Zij wijzen verder op het feit dat het vergemakkelijken van de invordering van de niet-betwiste schulden reeds mogelijk is via de summiere rechtspleging om betaling te bevelen. Het gebruik van deze procedure, momenteel weinig toegepast door schuldeisers, zou dan ook meer gepromoot moeten worden.

De leden die de organisaties van de productie, distributie en middenstand vertegenwoordigen spreken zich niet uit over de wenselijkheid over 'of, hoe en wanneer' de rechter moet tussenkomen binnen deze procedure. Er moet wel over worden gewaakt dat de nieuwe procedure steeds zo efficiënt mogelijk kan verlopen zonder grote risico's op tijdsverlies of kostenverhogingen.

In het voorontwerp van wet is voorzien dat de vrederechter ambtshalve de verjaring kan inroepen. **De leden die de consumentenorganisaties vertegenwoordigen**, zijn van mening dat dit niet beperkt moet blijven tot een mogelijkheid voor de vrederechter, maar dat hij dit verplicht zou moeten controleren, want de consumenten kennen hun rechten inzake verjaring niet. Deze materie is overigens moeilijk te begrijpen, rekening houdend met de mogelijke oorzaken van onderbreking en opschorting van de verjaring. De leden die de consumentenorganisaties vertegenwoordigen wensen ook dat de controlebevoegdheden van de rechter meer worden uitgebreid en ook betrekking hebben op alle dwingende voorschriften van het consumentenrecht, in overeenstemming met de jurisprudentie van het Europese Hof van Justitie.

De leden die de organisaties van de productie, distributie en middenstand vertegenwoordigen, zijn van mening dat, voor zover het gaat om een private uitzondering, een dergelijke mogelijkheid moet worden voorbehouden voor de schuldenaar of zijn advocaat. Temeer omdat er niets schokkends is aan het feit dat een schuldenaar een verjaarde schuld betaalt aangezien het geen niet-verschuldigde

schuld is en dat de (natuurlijke) verplichting blijft bestaan. Het is niet onmogelijk dat een dergelijke bepaling ertoe leidt dat de schuldeiser veel sneller een invorderingsprocedure opstart, net om te vermijden dat er een verjaringsprobleem ontstaat. In die zin kan een dergelijke bepaling er eveneens toe leiden dat een minnelijke schikking wordt verhinderd (bijvoorbeeld door de toewijzing van een betalingsplan).

Deze mogelijkheid voor de vrederechter roept des te meer vragen op omdat ze gekoppeld is aan het feit dat de schuldeiser niet in beroep kan gaan tegen een beslissing van de vrederechter om zijn vordering af te wijzen - bijvoorbeeld op grond van verjaring (ook al zijn dit vaak zeer technische kwesties). Het recht op beroep is een fundamenteel beginsel van ons procedurerecht waarvan niet kan worden afgeweken, tenzij in uitzonderlijke gevallen.

De brc Verbruik meent dat, als de rechter ambtshalve de verjaring opheft, dat niet te verenigen is met de puur administratieve en unilaterale aard van de procedure. De partijen (in het bijzonder de schuldeiser) moeten worden gehoord over dit punt, met naleving van het tegensprekelijk debat.

Bovendien merkt de brc Verbruik op dat het feit dat de verjaring ambtshalve wordt opgeheven, van toepassing zou zijn op alle vrederechters voor alle procedures met betrekking op financiële schulden van een consument aan een onderneming, zelfs in het kader van gewone procedures. Is dat de bedoeling?

Artikel 7 van het voorontwerp van wet (artikel 628, 25° Ger. W.) voorziet dat de vrederechter van de woonplaats van de schuldenaar territoriaal bevoegd is om van het geschil kennis te nemen. Volgens de brc Verbruik kan dit in de praktijk wel praktische moeilijkheden met zich meebrengen (bijvoorbeeld voor een schuldeiser/onderneming gevestigd in Oostende die de schuldivordering wil opstarten bij een schuldenaar gedomicilieerd in Luik). Een onderneming zou in elk geval de vrijheid moeten hebben om te kiezen voor een 'klassieke' gerechtelijke procedure.

1.7 Gegevensbescherming

Wat de noden van de nieuwe procedure betreft, bepaalt het voorontwerp dat de deurwaarder gebruik zal maken van het Centraal Register voor Onbetwiste Schulden (CROS), dat werd opgericht bij de invoering in het Gerechtelijk Wetboek van de invorderingsprocedure van onbetwiste B2B-schulden. Dit register bevat bijzonder gevoelige gegevens van consumenten.

De brc Verbruik meent dat het register op dit moment geen enkele strikte controle ondergaat door een externe instantie buiten de Nationale Kamer van Gerechtsdeurwaarders, in tegenstelling tot het Centraal bestand van berichten van beslag. De invoering van een dergelijke controle moet worden onderzocht om zeker te zijn dat de privacy van de consumenten wordt gerespecteerd en dat hun persoonsgegevens worden beschermd.

2 Artikelsgewijze bespreking

In subsidiaire orde hebben de leden van de brc Verbruik een aantal opmerkingen (juridisch-technisch, vragen tot verduidelijking...) geformuleerd bij de verschillende artikels van het voorontwerp van wet. Deze worden hieronder meegedeeld, zonder dat de leden hiermee een opportuniteitsoordeel willen vellen over deze bepalingen. Zaken die reeds aan bod zijn gekomen in de algemene beschouwingen en die uiteraard ook terugkomen in één of meerdere artikelen van het voorontwerp van wet, worden hier omwille van de leesbaarheid van het advies niet meer herhaald.

Artikel 3

Wie zijn de “belanghebbende derden” waarover in het artikel wordt gesproken?

Welke garanties zijn er dat de gevoelige gegevens van de consument worden beschermd?

Tot welke de deurwaarder moet de consument zich richten om informatie over zichzelf te verkrijgen? Diegene die belast is met de procedure of om het even welke

deurwaarder van zijn keuze? Als het diegene is die belast is met de procedure: in welke mate zal de consument vertrouwen in hem hebben?

Artikel 5

De inhoud van die opleiding moet worden vastgelegd in een KB. Het zou goed zijn als de universiteiten en verenigingen belast met de consumentenbescherming/strijd tegen de overmatige schuldenlast werden geraadpleegd over de inhoud van die opleiding.

Volgens **de leden die de consumentenorganisaties vertegenwoordigen**: verduidelijken dat de gerechtsdeurwaarder de digitale procedure alleen mag opstarten als hij die opleiding effectief heeft gevolgd.

Artikel 6

Uitbreiding van de bevoegdheid van de vrederechter naar alle schulden van een consument aan een onderneming, ongeacht het bedrag:

Is de vrederechter voldoende gewapend voor het 'verzachten' van een dergelijk geschil, dat erg kan verschillen van zijn bevoegdheden in het verleden? Bijvoorbeeld: de vrederechter wordt bevoegd voor de verbouwingen waarvoor een consument niet zou hebben betaald. Als de ondernemer een vordering instelt voor de vrederechter om de betaling te verkrijgen en de consument zich verdedigt door te zeggen dat er gebreken zijn, valt dat dan echt binnen de bevoegdheid van de vrederechter?

Definitie van de onderneming:

Verwijzing naar de algemene definitie van boek I van het WER, waarbij gemeenten en andere overheidsautoriteiten worden uitgesloten... Zelfs als ze optreden als economische spelers, krijgen ze dus geen toegang tot de digitale procedure. Vanwaar die keuze?

Waarom niet verwijzen naar de definitie van Boek VI of het nieuwe Boek XIX voor meer samenhang en rechtszekerheid?

Artikel 8

Onduidelijk.

Artikel 866 heeft betrekking op niet-nuttige en nodeloze handelingen door de gerechtsdeurwaarder. Die blijven ten laste van hem. Dus, als de deurwaarder dagvaardt in plaats van gebruik te maken van de digitale procedure voor een niet-betwiste schuld, blijven de kosten van de dagvaarding dan ten laste van hem of gaat hij over tot de gedwongen verkoop van roerende goederen terwijl hij de kosten van die verkoop zou moeten dragen, maar welke rechter gaat die sanctie uitvaardigen tegen een gerechtsdeurwaarder? De beslagrechter? En hoe? Moet de consument een dagvaarding betekenen om de veroordeling van de gerechtsdeurwaarder te verkrijgen?

Artikel 10

Definitie van de onderneming (zie eerder): geen overeenstemming met Boek VI, noch met Boek XIX WER

Is er geen verschil in behandeling tussen de professionele schuldeiser en de private schuldeiser, ongetwijfeld ten nadele van de private schuldeiser die zal moeten dagvaarden terwijl de professionele schuldeiser de digitale procedure kan gebruiken?

Uitsluiting van niet-contractuele schulden: rechtsonzekerheid want de contractuele of reglementaire aard van een schuld is soms moeilijk te bewijzen. Bijvoorbeeld: onbetaalde parkeerautomaten, schulden van de MIVB voor onbetaald vervoerbewijs? Energieschulden die voortvloeien uit een verbruik buiten overeenkomst of die rechtstreeks worden gefactureerd door Sibelga of een andere noodleverancier.

Uitsluiting kredietschulden: verduidelijken om welke kredieten het gaat. Alleen die bedoeld in Boek VII van het WER?

In artikel 10: de woorden "artikel 7" moeten worden vervangen door 'artikel 9', het artikel dat hoofdstuk XXII heeft hernoemd.

Artikel 11

Verplicht om te passeren via een fase van minnelijke invordering alvorens de digitale procedure op te starten. Riskeert men zo niet de praktijk 'no cure no pay' te bevorderen bij bepaalde deurwaarders, die een 'forfait' gaan voorstellen voor de minnelijke procedure en het verkrijgen van de uitvoerbare titel?

Artikel 12

Hoe kan de consument, die de schuld tijdens de minnelijke fase zou hebben betwist bij een invorderaar (advocaat, incassobureau, gerechtsdeurwaarder enz.) zeker zijn dat hij niet 'digitaal' wordt vervolgd? In de praktijk is het niet ongebruikelijk dat een minnelijke invorderaar een betwisting negeert en de door de consument betwiste bedragen blijft opeisen.

Volgens **de leden die de consumentenorganisaties vertegenwoordigen**: welke sancties zijn er voor de gerechtsdeurwaarder als de procedure toch wordt ingesteld wanneer de schuld werd betwist?

Artikel 13

Hoe wordt het plafond van € 5.000 bepaald? (zie punt 1).

Artikel 14

Stukken:

Volgens **de leden die de consumentenorganisaties vertegenwoordigen**: aangeven welke stukken moeten worden geüpload door de deurwaarder. Het moet ten minste gaan om stukken die de rechter in staat stellen een doeltreffende controle uit te voeren: factuur, overeenkomst of algemene voorwaarden, kosteloze herinnering, ingebrekestelling, screenshot bij online verkoop enz.).

1384 §1, 1°:

Wat met artikel XIX.7 en XIX.9 die niet meer worden vermeld?

Verjaring:

Hoe kan de gerechtsdeurwaarder de verjaring concreet controleren? Wat met de eventuele onderbrekende handelingen?

Solvabiliteitsonderzoek + bericht van kennelijk overmatige schuldenlast:

Volgens de leden die de consumentenorganisaties vertegenwoordigen: Geen criterium/richtbaken vastgelegd door de wet voor de controle van de solvabiliteit, noch voor het bericht van kennelijk overmatige schuldenlast: geen criterium of richtbaken, de beoordelingsmarge van de gerechtsdeurwaarder is te groot en elke controle (en dus sanctie) blijkt ingewikkeld.

Uitnodiging tot betaling

Volgens de leden die de consumentenorganisaties vertegenwoordigen: aangezien het een eenvoudig bericht is, riskeert men dat de consument de reikwijdte ervan niet kan inschatten (vooral als hij voordien al andere berichten heeft gekregen): opstellen in begrijpelijke taal!

Huisbezoek

Verduidelijken met welk doel het huisbezoek plaatsvindt om alle misverstanden te vermijden. Het is geen inbeslagname.

Zoals het nu is opgesteld, is artikel 1384 §4, 6°, c) helemaal niet duidelijk.

Kosten

In het bericht medelen hoeveel kosten kunnen worden geëist door de deurwaarder, zodat de consument dat kan nakijken.

Artikel 15

Bericht van niet-bevinding

Vastleggen van criteria/richtbakens voor het opstellen van een bericht van niet-bevinding.

Zonder criteria geen controle of beroep mogelijk.

Als de gerechtsdeurwaarder een bericht van niet-bevinding opstelt, voorziet de wet in geen enkel juridisch gevolg voor dit bericht. Waarom? Riskeert een dode letter te worden.

Forfaits voor het huisbezoek en forfait voor de aanmaning tot betalen

Twee afzonderlijke forfaits worden voorzien hoewel de betekening van de aanmaning op hetzelfde moment gebeurt als er een huisbezoek is.

Hoe kan er worden nagegaan dat de twee forfaits niet worden geëist als er geen persoonlijke betekening plaatsvindt (die per definitie gebeurt bij de consument thuis)?

Artikel 16

PV van niet-betwisting / PV van niet-betwisting met betalingsplan: rol van de rechter

Hoe zal de vrederechter worden verwittigd dat er een PV van niet-betwisting / PV van niet-betwisting met betalingsplan werd afgeleverd?

De gerechtsdeurwaarder moet alle stukken voor de controle uploaden opdat de rechter kan controleren of alle dwingende voorschriften van het consumentenrecht werden nageleefd. Er is een risico dat deze stukken ontbreken en dat de rechter beslist om de partijen op te roepen.

Hoe verloopt die oproeping? Zijn er rechten te betalen voor het op de rol plaatsen? Wie zal de uitgaven betalen bij een zitting?

Bericht van kennelijk overmatige schuldenlast

Indien er geen criterium wordt vastgelegd door de wetgever, hoe kan de rechter dan beslissen dat er een bericht van kennelijk overmatige schuldenlast moet worden opgesteld?

Artikel 17

In geval van een weigering van de digitale procedure door de consument en van verwijzing naar de bevoegde vrederechter: wie betaalt het forfait voor de uitnodiging tot betaling?

Artikel 18

Betalingsplan automatisch aanvaard

De leden die de consumentenorganisaties vertegenwoordigen menen dat een plan van 6 maanden of korter automatisch zou moeten worden aanvaard. Drie maanden is, met het oog op de praktijk, erg kort. Weinig plannen duren drie maanden. Indien het plan wordt geweigerd, moet de onderneming die weigering bovendien rechtvaardigen.

De leden die de organisaties van de productie, distributie en middenstand vertegenwoordigen merken op dat, zodra het voorgestelde terugbetalingsplan langer duurt dan drie maanden, de gerechtsdeurwaarder de onderneming daarvan op de hoogte moet brengen. Ze vragen zich af of de deurwaarder dan niet automatisch kan beslissen dat een terugbetalingsplan van meer dan 12 maanden niet aanvaardbaar is, zonder de onderneming te moeten raadplegen? Te lange afbetalingstermijnen leiden immers tot meer kosten (interessen) voor de consument, en terugkoppelen naar de onderneming zorg voor onnodig tijdsverlies indien het voorgestelde afbetalingsplan niet realistisch is.

De brc Verbruik vraagt zich af wat precies begrepen moet worden met een deelbetaling? Bedoelt men hiermee het initiële afbetalingsplan hervatten/bijbenen waarbij het vooraf bepaalde bedrag van afbetaling moet gebeuren en daarbij de lopende afbetalingen ook volgens plan gerespecteerd moeten blijven of zou dit de facto een verlenging kunnen worden? Dit zou volgens de brc Verbruik eventueel verduidelijkt kunnen worden.

Verzending van herinnering bij het niet-nakomen van het betalingsplan

Volgens **de leden die de consumentenorganisaties vertegenwoordigen**: met welke kost?

Zal het worden gefactureerd zoals een aanmaning op basis van artikel 7 van het KB van 1976 of is het inbegrepen in de forfaits van de digitale procedure?

Artikel 22

Artikel 22 (nieuw artikel 1383/12) bepaalt dat de vrederechter die vaststelt dat de gerechtsdeurwaarder de wettelijke verplichtingen niet nakomt hiervan aangifte kan doen bij het auditoraat. Bijgevolg worden enkel disciplinaire sancties voorzien voor de gerechtsdeurwaarder. Volgens de leden die de consumentenorganisaties vertegenwoordigen: waarom werd er niet voorzien in strafrechtelijke sancties (bv. mogelijke aanklacht bij de procureur des Konings) voor het geval dat een kantoor van de deurwaarder regelmatig de bepalingen van het voorontwerp zou overtreden (naar analogie met de minnelijke invordering)?

Artikel 25

Doorsturen van het bericht van kennelijk overmatige schuldenlast naar het OCMW en geen verzet door de consument

Welke dienst van het OCMW wordt hiermee bedoeld, en wat is het doel hiervan? Wat moet het OCMW doen met die informatie? De betrokken partij oproepen? De schuld ten laste nemen? Een minnelijke schuldbemiddeling opstarten? Een collectieve schuldenregeling (CSR) opstarten?

De brc Verbruik merkt verder op dat de betrokken persoon de mogelijkheid heeft om zich te verzetten tegen de neerlegging van het bericht van overmatige schuldenlast. De brc Verbruik vraagt zich hierbij af of deze maatregel geïnspireerd is door privacyredenen. Zal het nut van dit berichtensysteem niet in het gedrang komen wanneer de betrokken personen uitgebreid gebruik maken van de mogelijkheid om zich te verzetten?

Volgens **de leden die de consumentenorganisaties vertegenwoordigen**, biedt het voorontwerp geen enkele oplossing voor de situaties van structurele overmatige schuldenlast want de termijn van opschorting van drie maanden is in die gevallen ontoereikend om een oplossing te vinden. Er is een transversale visie nodig van het probleem van overmatige schuldenlast. Er moet ook worden gestreefd naar een hervorming van de collectieve schuldenregeling om de problemen van overmatige schuldenlast door insolventie op te lossen.

Bericht van controle dreigende insolventie voor ondernemingen

De brc Verbruik vindt dit een goede zaak. Eventueel zou hier nog de 'faillissementskamer' binnen de ondernemingsrechtbank aan kunnen worden toegevoegd, tenzij men ervan uitgaat dat de KOIM deze informatie zal opneemt in het verslag naar de bevoegde kamer in de ondernemingsrechtbank.

Bericht van niet-bevinding

Er moeten criteria worden vastgelegd door de wetgever om dit bericht op te stellen.

Bovendien zal een bericht van vaststelling van niet-bevinding slechts zijn toegevoegde waarde hebben wanneer hier juridische gevolgen aan verbonden zijn.

Volgens **de leden die de consumentenorganisaties vertegenwoordigen**: over welke beroepsmogelijkheden beschikt de consument wanneer hij aan de voorwaarden van een bericht van vaststelling van niet-bevinding voldoet maar de gerechtsdeurwaarder dit weigert?

Het is echter opnieuw niet duidelijk naar welke dienst van het OCMW dit is en met welk doel.

Bericht van collectieve schuldenregeling

De formulering van dit artikel is niet duidelijk wat betreft de gevolgen van het bericht van collectieve schuldenregeling. Verhindert een bericht van collectieve schuldenregeling een schuldeiser 'na de toelaatbaarheid' om de nieuwe procedure

en nieuwe uitvoeringspistes te implementeren tijdens slechts 3 maanden of tijdens de volledige procedure? Als hij geen uitvoerbare titel verkrijgt tijdens de volledige procedure, moeten er mechanismen worden ingevoerd om zijn rechten te waarborgen.

Uitzonderingen voor bepaalde schuldeisers met schorsende effecten van verschillende berichten

Is er geen verwarring tussen het verbod op het opleggen van strafrechtelijke boetes (in het kader van insolventheidsprocedures) en de 'welwillendheid' om de ontvanger van de strafrechtelijke boetes (FOD Financiën) geen opschorting van de uitvoeringspistes op te leggen? Die uitzonderingen zorgen voor een verschillende behandeling van de schuldeisers, die op het eerste gezicht niet gerechtvaardigd lijkt (misschien met uitzondering van de onderhoudsschuldeiser).

De formulering lijkt ook hier niet voldoende duidelijk te zijn : wordt een door het parket uitvoerbaar geworden bevel tot betalen geïnterpreteerd? Wat bedoelt men met sociale/fiscale fraude: moet er een uitspraak zijn die de fraude erkent of volstaat een eenvoudige administratieve beslissing?

Procedure om zich te verzetten tegen een bericht?

Volgens de voorwaarden van het voorontwerp moet diegene die verzet wil aantekenen tegen een bericht, optreden volgens de vormen van het kort geding en dus een dagvaarding betekenen, wat veel zal kosten. Waarom ?

Wie zal de procedurekosten betalen als het bericht uiteindelijk wordt geschrapt?

Artikel 27

De brc Verbruik stelt vast dat de bewoordingen "*de schuldbemiddelaar die de neerlegging van dit bericht heeft gevraagd*" eerder ongelukkig zijn. Het bericht van CSR wordt opgesteld door de griffier van de AR zodra de beschikking van toelaatbaarheid wordt gewezen. Het is niet de gerechtsbemiddelaar die het bericht heeft opgesteld. Hij is daarentegen wel belast met het bijwerken ervan.

Artikel 29

Artikel 29 (artikel 1496 Ger. W.) bepaalt dat indien de gerechtsdeurwaarder een afbetalingsplan overeenkomt, wordt de uitvoering van het dossier onmiddellijk wordt geschorst. De gerechtsdeurwaarder zorgt voor een schriftelijke bevestiging van het afbetalingsplan.

De brc Verbruik vraagt zich af voor wie deze schriftelijke bevestiging bestemd is? Komt dit ook in het Centraal register terecht?

In artikel 29 is een termijn voorzien van 8 kalenderdagen binnen dewelke minstens een deelbetaling moet worden verricht bij niet-naleving van het afbetalingsplan. Meer in het algemeen merkt de brc Verbruik dat er doorheen het voorontwerp van wet veel verschillende termijnen worden vermeld: 4 dagen, 5 dagen, 8 dagen. Niet alleen zou het volgens de brc Verbruik eenvoudiger zijn om hier meer uniformiteit in te brengen, zij vraagt zich tevens af welke de sancties zijn bij niet-naleving van de termijnen? Hieromtrent lijkt niets bepaald in het voorontwerp van wet.

Artikel 30

Volgens artikel 30 (aangevuld artikel 1502 Ger. W.) moet de gerechtsdeurwaarder die toch beslist een nieuw roerend beslag te leggen, in de akte de redenen vermelden waarom de gerechtsdeurwaarder niet is overgegaan tot gemeengemaakt beslag of beslag bij vergelijking of uitbreiding.

Volgens **de leden die de consumentenorganisaties vertegenwoordigen** is de verplichting om over te gaan tot het gemeengemaakt beslag of het beslag bij uitbreiding en vergelijking in plaats van over te gaan tot een nieuw beslag, een stap in de goede richting, maar die verplichting volstaat niet om de vicieuze cirkel van de overmatige schuldenlast of het beslag als drukkingsmiddel een halt toe te roepen.

Artikel 31

Artikel 31 (nieuw artikel 1515/1 Ger. W.) bepaalt dat de gerechtsdeurwaarder die naar aanleiding van het beslag oordeelt dat de verkoopwaarde van de goederen niet voldoende is om de kosten van de verkoop te voldoen, gerechtigd is de verkoop ervan

te weigeren. De brc Verbruik acht dit positief, maar oordeelt dat de gerechtsdeurwaarder in dergelijk geval de verkoop zou **moeten** weigeren. Zo niet, zou dit rechtsmisbruik zijn en zou de aansprakelijkheid van de gerechtsdeurwaarder in het gedrang komen. Als het de bedoeling is om te strijden tegen overmatige schuldenlast, moet die maatregel bovendien ruimer worden beschouwd en een verkoop van roerende goederen verbieden wanneer de gehoopte prijs de kosten van de deurwaarder of een bepaald percentage van de schuld niet dekt. Standaard wordt er alleen rekening gehouden met de belangen van de deurwaarder.

Artikel 32

Artikel 32 van het voorontwerp van wet (aanpassing artikel 1521 Ger. W.°) beoogt dat de termijn voor oproeping van de schuldenaar voor een nieuwe verkoop op een andere datum dan deze in de akte van betekening wordt verlengd van vier naar tien werkdagen teneinde de schuldenaar meer tijd te geven zich bijvoorbeeld te herpakken of om hulp of bijstand te verzoeken en de kans op een minnelijke oplossing te vergroten.

Volgens de leden die de consumentenorganisaties vertegenwoordigen: om zeker te zijn dat de consument “één keer” zijn inkomsten heeft kunnen ontvangen tussen de betekening van de nieuwe verkoopdag en de verkoopdatum, zou een termijn van 30 dagen in plaats van 10 (of 4) meer kans bieden op een overeengekomen oplossing.

Artikel 33

Artikel 33 beoogt de communicatie tussen de beslagleggende gerechtsdeurwaarders te optimaliseren en te digitaliseren in geval van gebruik van het gemeengemaakt beslag en het beslag bij vergelijking en uitbreiding, wanneer jegens dezelfde schuldenaar verschillende akten van roerend beslag elkaar opvolgen. Volgens de leden die de consumentenorganisaties vertegenwoordigen is dit zeker een positieve evolutie, hoewel dit op zich niet zal volstaan om de problemen inzake onnodige beslagleggingen en de uitvoeringskosten op te lossen.

Artikel 37

Artikel 37 van het voorontwerp van wet bepaalt dat de artikelen 9 tot 22, die betrekking hebben op de nieuwe eenzijdige en digitale procedure voor de inning van onbetwiste schuldvorderingen ten aanzien van consumenten, in werking treden op een datum bepaald bij koninklijk besluit, en ten laatste één jaar na publicatie van deze wet in het Belgisch Staatsblad. De brc Verbruik vreest echter dat deze inwerkingtredingsdatum weinig realistisch is, onder meer omwille van de vorming die de gerechtsdeurwaarders nog moeten volgen, de vereisten inzake informatica die nodig zullen zijn en de tijd voor alle betrokkenen om zich op deze nieuwe procedure te kunnen voorbereiden.